İDİL

ÇAĞDAŞ SANATTA POLİTİK HİCİVİN BİR ARACI: SERAMİK FİGÜRLER

R. Tan Buğra Özer
Dr. Öğr. Üyesi., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, bugraozer@hotmail.com.tr, ORCID ID 0000-0003-4001-7504

Özer, Rıza Tan Buğra. "Çağdaş Sanatta Politik Hicivin Bir Aracı: Seramik Figürler". idil, 120 (2025/5): s. 880–889. doi: 10.7816/idil-14-120-10

ÖZ

Sanat, tarih boyunca toplumsal ve siyasal meselelerle iç içe olmuş; kimi zaman mevcut ideolojileri destekleyen bir araç, kimi zaman da güçlü bir eleştiri unsuru olarak kullanılmıştır. Geçmişte kahramanlık anlatıları ve propaganda amaçlı eserlerin yanı sıra, ironi, mizah ve özellikle hiciv gibi anlatım biçimleri de sanat pratiğinde kendine yer bulmuştur. Bu bağlamda, sanatsal üretim süreçleri; inanç, ekonomi ve siyaset gibi olguları, bu alanlardaki etkin figürlerle bir araya getirerek güçlü bir söylem oluşturmuştur. Çağdaş sanat anlayışı, farklı disiplinlerden beslenen bir ifade dili geliştirerek toplumsal konuları işlerken, özellikle siyasal figürleri merkeze alarak eleştirel bir perspektif sunmaktadır. Plastik sanatların diğer dallarında olduğu gibi, seramik sanatı da bu bağlamda hicivsel ve karikatürize bir üslupla politik göndermeler içeren eserler üretmiştir.Seramik figürler, insanlık tarihinin en eski anlatım biçimlerinden biri olarak, geçmişten günümüze dini, mitolojik ve toplumsal içeriklerin yanı sıra siyasal mesajların iletilmesinde de önemli bir rol üstlenmiştir. Ancak, özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren modern ve çağdaş sanat hareketleriyle birlikte, figüratif seramik üretimi toplumsal ve siyasal eleştirinin belirgin bir parçası haline gelmiştir. Politik figürlerin seramik tasvirleri, kimi zaman realist bir anlayışla, kimi zaman da deformasyon teknikleriyle biçimsel olarak yeniden ele alınarak eleştirel bir anlam kazanmıştır. Bu yaklaşım, özellikle pop art ve funk sanat anlayışına bağlı sanatçılar tarafından benimsenmiş, günümüzde ise çağdaş sanatın dinamikleri içerisinde farklı üsluplarla varlığını sürdürmektedir. Bu çalışmada, seramik sanatında siyasal figürleri eleştirel bir yaklaşımla ele alan sanatçılar ve eserleri incelenmiştir. Bu doğrultuda, seramik malzemeyi bir hiciv aracı olarak kullanan Robert Arneson, Patti Warashina, Keiko Fukazawa, Michelle Erickson ve Hong Jinshi'nin yapıtları değerlendirilmiş; bu sanatçıların toplumsal eleştiri ekseninde nasıl bir anlatım dili geliştirdiği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, politika, hiciv, seramik, figür

Makale Bilgisi:
Geliş: 23 Haziran 2025 *Düzeltme:23 Eylül 2025* *Kabul: 5 Ekim 2025*

© 2025 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Sanat, tarihin hemen her döneminde salt estetik kaygılar taşıyarak değil, aynı zamanda toplumsal, politik konuları da odağına alarak ve onlarla direkt ya da dolaylı ilişkiler kurarak varlığını sürdürmüştür. Sanatın sınırları içerisine dahil olan, toplumsalla ilişkili konuların zaman içerisindeki reel de var olan değişimleriyle paralel olarak, sanat yapıtlarının bu meseleleri ifade biçimleri de çeşitli dönüşümler yaşamıştır. Sanatçılar, yaşadıkları dönemin politik atmosferiyle şekillenen düşünce ve duygularını; adaletsizliğe, baskıya, eşitsizliğe, sömürüye ve benzeri birçok sorunsala bahsi geçen yapıtları aracılığıyla tepki vermişlerdir. Bu bağlamda siyaset eleştirisi, sanatın yalnızca bir yansıma değil, barındırdığı evrensel diskurlar ile aktif bir söylem aracı haline gelmesinde belirleyici rol oynamıştır. Sanat ve siyaset kavramları teorik olarak birbirinden ayrışsa da sanatın toplumsal yapıyla olan sıkı ilişkisi, tarihsel süreç boyunca siyasal gelişmelerden sürekli olarak etkilenmesine neden olmuştur. İnsanın düşünme yetisi ve el becerisi birlikteliğinin yaratımı olan sanatın bireyler üzerinde oluşturduğu etkiyi, bilişsel evrimini tamamlamış insanlığın ortaya çıkışına kadar indirgemek mümkündür. Mağara resimlerinden günümüze sanat icracıları, var oldukları toplumdan beslenmektedirler. Sanatın dinamik bir şekilde değişen anlatım dili, farklı etkileşimlerin tezahürlerini de söylemlerine dahil etmektedir. Bu etkileşimlerden olan sanat-siyaset, toplumsal yapıda farklı işlevler üstlense de karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen ve besleyen dinamiklerdir (Değerli ve Demir, 2022, s. 191). Lev Kreft bu ikili ilişkiyi gerek dayandığı temeller gerekse sistemsel işleyişi bakımından kendi içinde özerk ve egemen yapıların riskli bir etkileşimi olarak görmektedir. Estetik kaygılarla çizilen sınırlarıyla sanat, siyaset ile olan temel ayrımını ortaya koyar. Sanat, yalnızca -metinde daha önce de belirtildiği üzere- estetik bir mesele olmasa da farklı birçok konuyu kendi alanına dahil edebilme potansiyeli bile onu özel kılmaktadır (Kreft, 2014, s. 187,188).

Sanat-Siyaset Diyalektiği

Sanat ve siyaset arasındaki uzun soluklu ilişki değişen bakış açıları ve eğilimler ile şekillenmektedir. Bu dinamik ilişki her ne kadar köklü bir tarihe sahip olsa da günümüz bağlamında siyaset ile olan ilişkisine dair tartışmaların özellikle modernizim sürecinde ortaya çıktığı görülür. Geçmişte sanat, şehir devletlerinden imparatorluklara dek iktidar sahipleri tarafından hem siyasi otoritelerini görünür kılmak hem de düşmanlarına karşı güç göstermek için anıtsal bir biçimde kullanılmıştır. Özellikle Roma İmparatorluğu'nda imparatorlar ve yönetici elitler güç sembolü olarak anıtsal heykeller yaptırmışlardır. Dinsel ve siyasal otoritelerin iç içe olduğu Orta Çağ'da, sanat bu birlikteliğin bir uzamı haline gelmiştir. Hristiyan inanç sistemini yansıtan eserler, genellikle kilisenin ya da dönemin siyasi erklerinin çıkarlarını desteklemiştir. Rönesansla birlikte sanatçılar bireysel olarak ün kazanmış olsalar da bu sanatsal becerilerini kendilerini destekleyen hamileri -ki bunlar çoğunlukla o dönem politik olarak da güçlenmeye başlayan burjuva sınıfıydı- için kullanmışlardır (Korkmaz ve Arıkan, 2018, s. 26,29). Modern bağlamda siyaset anlayışının oluşması Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan ulus-devletlerde görülür ve ulus-devlet sistemine dayalı siyasi iktidarlar sanatı, kamusal olanla ilişkilendirerek toplumlarının kimlik inşasında araçsallaşmıştır (Kreft, 2014, s. 20). Francisco Goya'nın Napolyon'un ordularının işgal ettiği İspanya'da direnen halkın anısına yapmış olduğu eseri (Görsel 1), toplumsal bellekte kolektif olarak yer eden olayların bahsi geçen milletlerin kimlik oluşumundaki rolüne en uygun örneklerden biridir.

Görsel 1. Francisco Goya. *3 Mayıs 1808*. 286x 347 cm, yağlıboya. Prado Müzesi, Madrid.

Ancak sanat ve siyaset kavramları ve bu olguların etkileşimi Modernizim ile tartışılmaya başlanmış ve dönemin düşün otoriteleri tarafından kati şekilde ayrı ve bağımsız alanlar olarak kabul edildiği görülmektedir.

19. yüzyılda ortaya çıkan yeni ideolojiler gelişip olgunlaştıkça, sanat ve siyaset kavrayışına da sirayet etmiştir. Bu açıdan da Marksist felsefe; sanat ve siyaset arasındaki ilişkiyi kapsamlı biçimde ele alan ve teorik bir temele oturtan düşünsel yaklaşımdır. Marksizm ile birlikte yaratma ve üretme eylemselini icra eden birey olan

sanatçı; sanat emekçisi, ortaya koyduğu yapıt ise toplumsal farkındalığı sağlayan bir araç konumundadır (Değerli ve Demir, 2022, s. 191). Toplumsalın bir öğesi olarak kabul edilmesini savunan Marksizm, sanat ve siyaset ayrısallığının hamiliğini yapan modernist yaklaşımları eleştirir ve iki bağımsız olgu şeklinde alımlanan bu kavramların birbirlerinden bağımsız düşünülemeyeceğini ileri sürer. 20. Yüzyılın öne çıkan toplum bilimci ve düşünürleri Theodor W. Adorno ve Max Horkheimer'ın düşün dinamiklerinde ise siyaset ve sanat alanlarının arasında sınırların olamayacağını ve bu iki disiplinin kesin biçimde birbiriyle etkileşim halinde olduklarını görürüz. Adorno'nu felsefesinde sanat, kapitalist sistem içerisinde bağımsız bir konumda yer alarak sorgulayıcı ve dönüştürücü potansiyele sahiptir (Korkmaz ve Arıkan, 2018, s. 26, 28). Ranciere'de benzer şekilde sanat ve politikanın işlevselliğinin, duyumsanabilenin yeniden şekillendirilmesine, görünmez olanın görünür kılınmasına dayandığına ve bu özelliklerinden dolayı birbirinden ayrı değil benzer şekilde her iki kavramın da ontolojik olarak algılanabilirliğe bağlı koşullu gerçeklikler olduğuna vurgu yapar (Ranciere, 2014, s. 209, 210).

Görsel 2. Pablo Picasso. *Guernica*. 1937, 349x776 cm, yağlıboya. Reina Sofia Müzesi, Madrid.

Postmodernizm öncesi dönemde özellikle modernizm periyodu içerisinde sanatçıların eserleriyle, politik hamleleri veya sonuçlarını net bir şekilde eleştirdikleri görülür (Görsel 2). Bu eleştirilerin politik figürler üzerinden örnekleri ise görece azdır. II. Dünya Savaşı'na giden sürecin önemli aktörü olan Adolf Hitler'de savaşın ve insanlığın o zamana kadar gördüğü en acı tecrübelerin mimarı olarak sanatçıların çalışmalarına konu olmuştur. Dadaist John Heartfield'in AIZ dergisi için oluşturduğu çalışmasında (Görsel 4); marksist ideolojinin güdümüyle Hitler'i kapitalist anlayışın bir tecessümü olarak sunar. Erwin Blumenfeld, *diktatör* (Görsel 3) adlı fotomontaj çalışmasında ise Führer üzerinden ölüm ile analoji ilişkisi kurar (Stone, 2022).

Görsel 3. John Heratfield. Para. 1932, fotomontaj.
Kaynak: https://i0.wp.com/awholdingfast.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/01/heartfield-money1.jpg?w=1400&h=&crop=1&ssl=1

Görsel 4. Erwin Blumenfeld. Diktatör. 1933, fotomontaj, Amsterdam.
Kaynak:
https://i.guim.co.uk/img/media/33c0f8bc9be70da4d6c43916ab0ebda16f26f0d6/0_0_4794_6124/master/4794.jpg?width=700&quality=45&auto=format&fit=max&dpr=2&s=1c1e73d5ea07ae2c483a6e3b228451f9

Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında artan aktivist hareketler, var olan düzenin sorgulanması, eleştirilmesi ve yadsınmasıyla sanat politik eleştirinin daha güçlü bir silahına evrilmiştir. Sanatçıların yaratımlarında da analojik yaklaşımın yerini hicivsel tasvirlere bıraktığı görülür. Şüphesiz hiciv, barındırdığı çok katmanlı ifade olanağı ile özellikle postmodernizm ve sonrası sanat dilinin en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Tarih boyunca sanatın çeşitli biçimlerinde güçlü bir ifade aracı olarak kullanılan hiciv, Antik Yunan'dan günümüze kadar, toplumsal normları ve politik eleştirileri sorgular ve bunu mizah yoluyla dile getirerek izleyicide düşündürmeyi ve güldürmeyi amaçlar. Mizah, yaşamın absürt, eğlenceli ya da anlamlandırılamayan yönlerine dair eleştirel düşünmeyi teşvik eden ve gülme yoluyla ifade bulan bir anlatım biçimidir. Buna karşılık hiciv, genellikle toplumsal zaafları, bireysel kusurları veya kurumsal aksaklıkları abartılı ve alaycı bir dille görünür kılarak eleştiren, dolayısıyla daha doğrudan bir yergi amacı taşıyan bir türdür. Mizahın öncelikli amacı güldürmekken, hicivde bu güldürü işlevi eleştirinin aracına dönüşür. Dolayısıyla hiciv, gerçeklik temelli bir ifade biçimi olarak, çoğunlukla toplumsal meseleler ya da tanınan kişiler üzerinden ilerler (Kayserili, Karakaya, 2020, s. 27). Baypınar'ın (1978) da dile getirdiği gibi hiciv, "temel toplum eleştirisine" dayanmaktadır (s. 32). Hiciv ve mizahın bulanıklaşan sınırları düşünüldüğünde birbirlerine içkin ama aynı zamanda hiciv barındırdığı eleştiri, toplumsala dikkat çekme ve bunu yaparken kullandığı görece agresif dil bakımında da mizaha aşkındır demek de yanlış olmayacaktır. Hicivsel üslubuyla politik eleştiriyi sanatsal ifadeye dönüştüren önemli akımlardan biri Pop Art'tır. Siyaset ve popüler kültür arasındaki sınırları muğlaklaştırarak medyatik temsil biçimlerini eleştirel bir biçimde politik figürler üzerinden sunduğu ve bir seriden oluşan *Pop Politics* çalışmalarında Andy Warhol; grafiksel oynamalar ve kendine has üslubuyla oldukça renkli portreler sunar. Çalışmaların yer aldığı sergi, ironik ve sembolik biçimde ABD'deki başkanlık seçim zamanıyla aynı periyodda Currier Sanat Müzesi'nde gerçekleşmiştir (Weekes, 2008). Warhol'un 20. yüzyılın liderlerini odağına alan ikonik yapıtlarında; bu göz önündeki siyasi karakterler adeta birer medya figürüne dönüşmüştür. Gerek Amerika Birleşik Devletleri başkanı Nixon gerek ise Çin'in devrimci lideri Mao (Görsel 5), ideolojik olarak birbirlerinden tamamen farklı olsalar da yürüttükleri katı dönem politikaları, Warhol'un hiciv dolu renk tercihleriyle bu seride aktarılmakta ve bu eleştirel diliyle de siyasetin temsiline dair ironik bir okuma sunulmaktadır.

Görsel 5. Andy Warhol, *Pop Politics: Andy Warhol*, 1972, The Andy Warhol Museum, Pittsburg.
Kaynak: https://th-thumbnailer.cdn-si-edu.com/-SFOvzSmGDBQwI9KDrySlSXDCpo=/631x300/https://tf-cmsv2-smithsonianmag-media.s3.amazonaws.com/filer/warhol_631.jpg

Deborah Kass ise Warhol'dan ilham alarak meydana getirdiği çalışmasında ABD seçimlerinde Cumhuriyetçi kanadın adayı olan Donald Trump'ı ele almıştır (Görsel 6). Warhol'un Nixon'ı betimlediği portre eserine gönderme niteliğinde olan Kass'ın çalışması da 2016 yılındaki başkanlık seçimleri ile -metinde daha önce bahsedildiği üzere Warhol'un bu temadaki sergisi seçim zamanında gerçekleşmişti- aynı zamanda oluşturulmuştur. Agresif bir yüz ifadesi çalışmanın merkezinde yer alan Trump, Kass'ın tercih ettiği renkler aracılığıyla pejoratif perspektifle izleyiciye aktarılmaktadır.

Görsel 6. Deborah Kass. *Vote Hillary*. 2016.
Kaynak: https://news.artnet.com/app/news-upload/2016/07/deborah-kass-vote-hillary.jpg

Bir Siyaset Eleştirisi Aracı: Seramik Figür

Seramik sanatının köklü geçmişi düşünüldüğünde özellikle Antik dönemlerde kralların tasvirlerinin yer aldığı kil heykeller ve Attika vazolarındaki imajlar siyasi erklerin temsilleri için kadim ve önemli bir alan olduğu göze çarpar. Bu açıdan; insanlığın en eski ifade formlarından biri olarak figüratif seramikler, yalnızca dini ve toplumsal mesajların iletiminde değil siyasi mesajların aktarılmasında da işlevsel olmuştur.

Plastik sanatların diğer alanlarında olduğu gibi 20. yüzyılın başlarından itibaren gelişen çağdaş sanat akımlarıyla birlikte seramik sanatı da büyük dönüşümler yaşamıştır. Formalist eğilimlerin, biçimsel ve estetik kaygıların yerini daha eleştirel ifadelere bıraktığı görülmektedir. Özellikle pop ve funk sanat hareketlerinin temsilcileri olan sanatçıların yapıtlarında öne çıkan eleştirel ironik dilin, seramiğin sanatsal bağlamda bir ifade aracı olarak kabulünde etkisi büyüktür (Wall, 2003 akt. Başar, 2018, s.156).

Toplumsal ve politik konuları eleştirel bir biçimde ele alan ve funk sanatın en önemli temsilcisi olan seramik sanatçısı Robert Arneson yapıtlarında, yoğun ironiyi alaycı bir mizah ile izleyiciye sunmaktadır. Dönemin Amerikan Başkanı olan Ronald Reagan'ın hedef aldığı *Ronny Portable* (Görsel 7) adlı çalışması, Regan'ın nükleer bombaların ön planda olduğu soğuk savaş dönemine göndermeler taşımakta ve Başkan Reagan'ı bir televizyonun içerisine hapsolmuş şekilde tasvir etmektedir.

Görsel 7. Robert Arneson, *Ronny Portable*, 1986
Kaynak: https://img.artlogic.net/w_1010,h_580,c_limit/exhibit-e/54ca5ddf07a72cd65564cf6c/e703b16078772ba4d3dd38440a159054.jpeg

Çalışmalarında mizahi unsurları ön plana çıkaran Patti Warashina, çağdaş dünyanın apokaliptik gerçekliğini fantazmagorik seramik figürler aracılığıyla yorumlamaktadır. Sanatçının *Kimchee Chaos* (Görsel 8) adlı eserinde, dünya siyasetinin sıra dışı figürlerinden biri olan ve otoriter yönetim tarzıyla dikkat çeken Kuzey Kore lideri Kim Jong-un, nükleer gücüne duyduğu övünçle sıkça dile getirdiği füzeler eşliğinde, kanla ilişkilendirilen bir sofra eşyası üzerinde puro içerken betimlenmiştir. Porselen tabağı çevreleyen alev motifleri ise, Kuzey Kore'nin küresel düzeyde yarattığı tehdit ve kaos atmosferini simgesel bir dille aktarmakta; bu yolla Warashina, politik şiddet ve küresel gerilimleri ironik ve eleştirel bir perspektiften yeniden üretmektedir.

Görsel 8. Patti Warashina, *Kimchee Chaos,* 2013, Porselen.
Kaynak: https://img-cache.oppcdn.com/img/v1.0/s:62186/t:QkxBTksrVEVYVCtIRVJF/p:12/g:tl/o:2.5/a:50/q:90/720x540-cbijYMTC8fqcxO8Y.jpg/720x540/c03942ba17bdbfcf430bfae8e8f0c75b.jpg

Sanatında gerçeklik, gerilim ve ironi arasındaki ilişkiyi sorgulayan Keiko Fukazawa, Mao döneminde başlatılan "Yüz Çiçek Açsın, Yüz Fikir Yarışsın" kampanyasının amaç ve sonuçları arasındaki paradoksal yapıya odaklanır. Bu tarihsel bağlamdaki ideolojik çelişkiyi ironik bir anlatım diliyle yeniden kurgulayan sanatçı, *Let a Hundred Flowers Bloom* (Yüz Çiçek Açsın) (Görsel 9) adlı yapıtında, çiçek motifleriyle bezeli porselen Mao büstleri aracılığıyla otoriter rejimin simgesel temsiline eleştirel bir perspektiften yaklaşmaktadır (Başar, 2018, s. 62). Fukazawa'nın çalışması, özgürlükçü bir söylemle başlatıldığı iddia edilen bir politik girişimin, gerçekte iktidarın çizdiği sınırlar dahilinde bir özgürlük alanı sunduğunu ima eder. Sanatçı, Mao'nun gözlerini kapatan çiçek imgeleriyle, ifade özgürlüğünün sembolik olarak bastırılışını betimlerken; aynı çiçekleri büstün arka yüzeyine yerleştirerek, özgür düşüncelerin görmezden gelinmesini ve arka plana itilmesini görsel bir anlatı aracılığıyla ifade etmektedir.

Görsel 9. Keiko Fukazawa, *Let a Hundred Flowers Bloom,* 2015, Porselen.
Kaynak: https://images.huffingtonpost.com/2016-01-26-1453850836-690834-HP_3_Keiko.jpg

Michelle Erickson ise bir dönemin ABD Başkanı Donald Trump'ı ve söylemlerini sofra eşyaları üzerine yerleştirdiği imajlarla eleştirmektedir (Görsel 10). Erickson, 1763 yılında William Hogarth'ın gravür baskısını Trump portresi eklemleyerek yorumlamıştır. Sanatçı; John Wilkes'in İngiliz sömürgesinin devamlılığı için The North Briton gazetesini propaganda için kullanmasını, Trump'ın medyayı kullanma biçimiyle benzeştirmektedir (Yüksel, 2018, s. 1170, 1171). Hogarth'ın Wilkes'inin gülümseyen betimlemesi, Erickson'un Trump'ında agresif bir biçimde aktarılmakta ve elinde tuttuğu özgürlük (liberty) yazısının üzerine konumlandırılan işaretle de ironik biçimde ayrışmaktadır.

Görsel 10. Michelle Erickson, *Trumped Up China,* 2018.
Kaynak: http://www.michelleericksonceramics.com/?action=trumped-up-china

Donald Trumph'ı çalışmasının odağına alan diğer bir sanatçı ise Hong Jinshi'dir. Sıra dışı söylemleriyle öne çıkan Başkan Trump, Hong'un eserinde -paradoksal biçimde- sakin, gözleri kapalı ve tefekkür eden Buda analojisiyle betimlenmektedir (Görsel 11). Hong; heykellerinin izleyicide tebessüme neden olduğunu ve bunun Trump'ın kişiliği ile heykelin formunun iki zıt uç olmasından kaynaklandığı belirtmektedir. Ayrıca Hong'un porselen heykellerinin bulunduğu kutuların üzerinde; bir zamanlar Trump'a seçimi kazandıran "Amerika'yı yeniden harika yapın" (Make Amerika great again) sloganından esinle Çince "şirketinizi yeniden harika yapın" cümlesi yer almaktadır (Xiamen, 2025).

Görsel 11. Hong Jinshi, *Buddha like Trump,* 2021.
Kaynak: https://www.france24.com/en/live-news/20250113-chinese-artist-cashes-in-on-buddha-like-trump-statues

Sonuç

Geleneksel olarak estetik ile zanaatın iç içe geçtiği bir pratik olarak değerlendirilen seramik sanatı, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren biçimsel arayışların ötesine geçerek, toplumsal ve siyasal eleştirinin güçlü bir aracı haline gelmiştir. Pop ve funk sanat akımlarının etkisiyle gelişen bu yönelim, seramiği yalnızca plastik bir form değil, aynı zamanda düşünsel bir söylem alanı olarak da konumlandırmıştır.

Çalışmanın "Bir Siyaset Eleştirisi Aracı: Seramik Figür" başlığı altında derinlemesine incelediği sanatçı örnekleri, bu dönüşümün farklı biçimlerde nasıl vücut bulduğunu göstermektedir. Robert Arneson'un soğuk savaş dönemine ve Ronald Reagan'a yönelik doğrudan eleştirisi; Patti Warashina'nın fantazmagorik diliyle nükleer tehditleri ve lider figürlerini ironik biçimde yeniden üretmesi; Keiko Fukazawa'nın otoriter rejimlerin çelişkili özgürlük söylemlerini sembolik görsellerle sorgulaması; Michelle Erickson'un tarihi referanslarla güncel siyasi figürleri bir araya getirerek medya-politika ilişkisine dikkat çekmesi ve son olarak Hong Jinshi'nin figüratif parodi yoluyla Doğu-Batı lider imgelerini kültürel metaforlar üzerinden ele alması, seramik sanatının güncel politik söylemlere nasıl müdahil olabileceğini ortaya koymaktadır.

Bu örnekler üzerinden değerlendirildiğinde, figüratif seramiğin ifade potansiyeli de dönüşüme uğrayarak gerek toplumsal gerek ise politik eleştirinin özgün taşıyıcılarından birine dönüşmüş, mizahın iğnelemelerle dolu hicivsel ifadeleri seramik sanatçılarının da eleştirel dilinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Bu bağlamda seramik sanatı, günümüz sanatının politik duyarlılığını taşıyan, tarihsel göndermeleri güncel meselelerle ilişkilendiren ve izleyiciyi düşünsel bir yüzleşmeye çağıran bir araç haline gelmiştir. Sonuç olarak, çağdaş seramik sanatı, yalnızca teknik ve estetik yeniliklerle değil, aynı zamanda içerdiği eleştirel söylemlerle de sanat-siyaset ilişkisini dönüştüren etkin bir ifade biçimi olarak konumlanmaktadır.

Kaynaklar

Aşan Yüksel, Oya. "Çağdaş Seramik Sanatında Politik İmge Kullanımı." ulakbilge, Cilt:6, Sayı:28 (2018): 1161-1176.

Başar, Safiye. "Çağdaş Sanatta Eleştirel Bir Dil Olarak İroni ve Seramik Sanatındaki Yansımaları." Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı:41 (2018): 154-165.

Baypınar, Yüksel. "Hiciv Kavramı Üzerine Bir İnceleme." Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 29(1-4) (1978): 31-37.

Çiçek, Tuncay. "Sanat ve Siyaset (Geçmişten Günümüze İncelenmesi ve Türkiye'de bu İki Kavramın Gelişimi)." Asya Studies Akademik Sosyal Araştırmalar, Yıl:5, Sayı:17 (2021) 225-229.

Değerli, A. S., Demir, R. "Sanat Ekseninde Sanat ve Siyaset İlişkisi." Sanat ve İnsan Dergisi. Özel Sayı (2022): 190-197.

Kayserili M., Emin, K. F. "Çağdaş Türk Resim Sanatında Mizah ve Eleştirinin Üç Ressamı." Uluslararası Sanat ve Estetik Dergisi, Yıl:3, Sayı:4 (2020): 27-53.

Korkmaz, F. D., Arıkan, H. Sanat Siyaset Bağlamında Politik İmge. Journal of Arts. Cilt:1, Sayı:2 (2018): 25-38.

Kreft, Lev. (2014). Sanat ve Siyaset: Sanatın Siyaseti ve Siyasetin Sanatı. Sanat Siyaset Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika içinde (Ali Artun Ed.). İletişim Yayınları.

Kreft, Lev. 20. Yüzyılda Sanat ve Siyaset. Sanat Siyaset Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika içinde (Ali Artun Ed.): İletişim Yayınları, 2014

Ranciere, Jacques. Estetiğin Siyaseti. Sanat Siyaset Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika içinde (Ali Artun Ed.): İletişim Yayınları, 2014

Stone, Mee Lai. Fashion, Fine Art… and Hitler: The Turbulent Career of Erwin Blumenfeld-in Pictures. The Guardian (2022). Erişim tarihi: 14. 04. 2025. https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2022/nov/23/fashion-fine-art-and-hitler-the-turbulent-career-of-erwin-blumenfeld-in-pictures

Weekes, Julia Ann. Warhol's Pop Politics. Smithsonian Magazine (2008). Erişim tarihi: 09. 04. 2025. https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/warhols-pop-politics-89185734/

Xiamen. Chinese Artist Cashes in on Buddha- Like Trump Statues, France 24 (2025). Erişim tarihi: 09. 04. 2025. https://www.france24.com/en/live-news/20250113-chinese-artist-cashes-in-on-buddha-like-trump-statues

İDİL

AN INSTRUMENT OF POLITICAL SATIRE IN CONTEMPORARY ART: CERAMIC FIGURES

ABSTRACT

Throughout history, art has been intertwined with social and political issues, serving at times as a tool for endorsing prevailing ideologies and at other times as a powerful means of critique. In addition to heroic narratives and propaganda-driven works, artistic practices have also incorporated forms of expression such as irony, humor, and, most notably, satire. Within this context, artistic production processes have created a strong discourse by intertwining elements of belief, economy, and politics with influential figures from these domains. Contemporary art, by drawing from various disciplines, has developed a multifaceted language of expression, addressing social issues while frequently centering political figures to offer a critical perspective. As in other branches of the visual arts, ceramic art has also engaged with political references through satirical and caricaturized approaches. As one of the oldest forms of expression in human history, ceramic figures have played a significant role in conveying religious, mythological, and social themes, as well as political messages. However, particularly from the early 20th century onward, with the rise of modern and contemporary art movements, figurative ceramic production has increasingly become a prominent medium for social and political critique. The ceramic depictions of political figures have, at times, adhered to a realistic approach, while in other instances, they have been reinterpreted through deformation techniques to acquire a critical dimension. This approach was especially embraced by artists associated with the Pop Art and Funk Art movements and continues to manifest in diverse styles within the dynamics of contemporary art. This study examines artists and works that engage with political figures in ceramic art from a critical perspective. In this regard, the works of Robert Arneson, Patti Warashina, Keiko Fukazawa, Michelle Erickson and Hong Jinshi, who utilize ceramics as a medium of satire, are analyzed. The study focuses on how these artists have developed a distinctive language of expression within the framework of social critique.

Keywords: Art, politic, satire, ceramic, figure